

**LLICENCIATURA EN CRIMINOLOGIA
DROGUES, DELINQUÈNCIA I JUSTÍCIA PENAL
CURS 2006-2007
PROFS. BEATRIZ MOLINUEVO ALONSO I YOLANDA PARDO
CLADELLAS¹**

¹ Departament de Psiquiatria i Medicina Legal. Unitat de Psicologia Mèdica.
Facultat de Medicina.
Tel.: 93 581 23 80
e-mail: Beatriz.Molinuevo@uab.es; Yolanda.Pardo@uab.es
Despatx M5-132

Professors experts convidats:
Albert Fernández Teruel
Miquel Casas Brugué

1. PLANTEJAMENT

Les drogues d'abús tenen rellevància no només a l'àmbit sanitari, sinó també a l'àmbit legal, concretament a l'àrea criminològica. Els seus efectes tòxics directes, la seva capacitat per desencadenar o agreujar alteracions psicopatològiques, la desestructuració social de la persona drogodependent i el nombre de delictes relacionats directament o indirectament, ha fet ressorgir l'interès per l'estudi de la conducta delictiva relacionada amb el consum de substàncies.

El coneixement d'aspectes com les diverses substàncies d'abús existents, les seves característiques farmacològiques i toxicològiques, l'avaluació de l'addicció, les alternatives terapèutiques i la relació amb la comissió de delictes, permet una aproximació adequada en termes mèdics, psicològics, socials i legals a la persona que ha comet un delictes i és consumidora d'una o varies substàncies d'abús.

Aquesta assignatura introdueix conceptes bàsics del marc de les addiccions a drogues (abús, intoxicació, tolerància, dependència, síndrome d'abstinència, recaigudes, etc.) i ofereix una visió actual biopsicosocial sobre els diversos mecanismes implicats en l'addicció, fent especial èmfasi en les troballes científiques més rellevants des de perspectives bàsiques i aplicades. Es farà menció a diverses instruments d'avaluació que permeten tenir una visió global de la història clínica, de la història de dependència i de la història delictiva de la persona; així com la situació actual de drogodependència de la persona (grau de dependència, toxicologia, àrees alterades, etc.) i la situació actual legal. Posteriorment se indiquen les alternatives terapèutiques existents i els tractaments farmacològics actuals més rellevants. Finalment s'estudien fenòmens com la intoxicació aguda i la síndrome d'abstinència en relació a la imputabilitat, així com el tipus de relació entre el consum de drogues de abús i la delinqüència, fent èmfasi en les diferències segons el tipus de substància d'abús.

2. COMPETÈNCIES

L'alumne ha de demostrar ser capaç de:

- Utilitzar un llenguatge tècnic per a descriure la conducta de persones consumidores de substàncies que han comès un delict
- Comprendre textos tècnics i estudis científics relacionats amb l'estudi de la conducta addictiva i la seva relació amb la delinqüència
- Comunicar-se de forma eficaç amb membres de la comunitat professional, amb professionals d'altres sectors i amb els mitjans de comunicació
- Identificar els determinants que influeixen en l'inici, desenvolupament i manteniment de la conducta addictiva
- Establir relacions entre els antecedents i conseqüents de la conducta de consum de drogues
- Distingir les diferents substàncies d'abús en funció dels seus efectes tant a nivell físic com a psicològic
- Identificar els diferents estats associats al consum de substàncies d'abús que poden minvar les capacitats volitives i/o cognitives de la persona
- Fer servir les diferents fonts d'informació de les diverses àrees implicades com a ajuda per a una completa avaluació de la relació entre la conducta addictiva i delinqüencial
- Assessorar i orientar sobre les alternatives terapèutiques més adients
- Elaborar un informe criminològic de manera apropiada, incloent-hi els aspectes toxicològics, psicològics, mèdics, socials i legals

3. PROGRAMA

PART TEÒRICA

TEMA	PROFESSORAT
1. Conceptes bàsics en drogodependències 1.1. <i>Conceptes sobre addiccions</i> (droga, addicció, dependència, abús, intoxicació, síndrome d'abstinència, tolerància, etc.)	Beatriz Molinuevo Alonso Yolanda Pardo Cladellas
2. Mecanismes explicatius del consum de drogues 2.1. <i>Bases biològiques</i> : sistema de recompensa 2.2. <i>Bases psicològiques</i> : condicionament i aprenentatge 2.3. <i>Variables relacionades</i> : individuals, socials i genètiques	Beatriz Molinuevo Alonso Yolanda Pardo Cladellas
3. Característiques i efectes de diverses drogues 3.1. <i>Principals classificacions</i> 3.2. <i>Formes de presentació</i> 3.3. <i>Vies d'administració</i> 3.4. <i>Mecanismes d'acció</i> 3.5. <i>Principals efectes</i>	Yolanda Pardo Cladellas Albert Fernández Teruel
4. Avaluació, diagnòstic i tractament 4.1. <i>Avaluació psicològica</i> 4.2. <i>Anàlisi toxicològic</i> 4.3. <i>Principals diagnòstics</i> 4.4. <i>Alternatives terapèutiques i tipus de tractaments</i>	Beatriz Molinuevo Alonso Miquel Casas Brugué
5. Aspectes jurídics i criminològics: relació drogues i delinqüència 5.1. <i>Aspectes jurídics.</i> 5.2. <i>Delinqüència i drogues</i>	Beatriz Molinuevo Alonso Yolanda Pardo Cladellas

PART PRÀCTICA

TEMA	PROFESSORAT
PRÀCTICA 1: Condicionament i aprenentatge com a mecanisme explicatiu del consum de substàncies	Beatriz Molinuevo Alonso
PRÀCTICA 2: La conducta addictiva i els seus determinants	Yolanda Pardo Cladellas
PRÀCTICA 3: Tríptic explicatiu d'una família de drogues	Yolanda Pardo Cladellas
PRÀCTICA 4: Informe criminològic a partir d'un cas pràctic	Beatriz Molinuevo Alonso
PRÀCTICA 5: Proposta pràctica d'intervenció a partir de revisió de literatura científica	Yolanda Pardo Cladellas Beatriz Molinuevo Alonso

4. . AVALUACIÓ

L'avaluació continuada de l'assignatura es farà de la següent manera:

- Elaboració de diferents informes (condicionament, conceptes, cas pràctic) i tríptic = 25% de la nota final
- Elaboració d'una proposta pràctica d'intervenció a partir de revisió de literatura científica = 50% de la nota final
- Prova d'elecció múltiple = 30%

Durant el curs, hi haurà una avaluació formativa d'alguns dels temes fets a classe. Aquesta avaluació és voluntària i servirà per sumar 0,25 punts a la nota final en aquells alumnes que hagin aprovat l'assignatura.

Els requisits per a aprovar l'assignatura són els següents:

- Un mínim d'assistència del 70%
- Presentació de tots els treballs pràctics
- Puntuació mínima a la prova d'elecció múltiple de 3 punts

La prova d'elecció múltiple constarà de 25 preguntes amb cinc alternatives de resposta, de les quals només una és correcta (cadascuna de les respostes incorrectes descomptarà 0,25 punts).

Als alumnes suspesos en primera convocatòria (Juliol) se'ls guardarà la part aprovada per a segona convocatòria (Setembre). En el cas de la part pràctica, hauran de presentar les pràctiques suspeses segons les directrius de les professores responsables de l'assignatura. En el cas que la part suspesa sigui la prova d'elecció múltiple, haurà de fer una nova prova al Setembre.

5. MATERIAL DE SUPORT

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Els llibres que es detallen a continuació són obres de consulta de caràcter general que poden ser útils per aquells alumnes que desitgin ampliar el seu coneixement i comprensió dels diferents apartats del programa o enriquir la seva visió personal.

Tema 1. Conceptes bàsics en drogodependències

Golstein, A. (1995). *Adicción*. Barcelona: Ediciones en Neurociencias.

Snyder, S. H. (1993). *Drogas y Cerebro*. Barcelona: Prensa Científica.

Lorenzo, P., Ladero, J.M., Leza, J.C. i Lizasoain, I. (2003). *Drogodependencias. Farmacología, patología, psicología, legislación*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Tema 2. Mecanismes explicatius del consum de drogues

Domjan, M. i Burkhard, B. (1994). *Principios de Aprendizaje y Conducta*. Madrid: Debate.

Graña, J.L.(1994). *Conductas adictivas: teoría, evaluación y tratamiento*. Madrid: Debate

Snyder, S. H. (1993). *Drogas y Cerebro*. Barcelona: Prensa Científica.

Tema 3. Característiques i efectes de diverses drogues

Golstein, A. (1995). *Adicción*. Barcelona: Ediciones en Neurociencias.

Feldman, R.S., Meyer, J.S. i Quenzer, L.F. (1997). *Principles of Neuropsychopharmacology*. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates, Inc.

Lorenzo, P., Ladero, J.M., Leza, J.C. i Lizasoain, I. (2003). *Drogodependencias. Farmacología, patología, psicología, legislación*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Tema 4. Avaluació, diagnòstic i tractament

Garrido Genovés, V. (1993). *Técnicas de tratamiento para delincuentes*. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces.

Graña, J.L.(1994). *Conductas adictivas: teoría, evaluación y tratamiento*. Madrid: Debate

Tema 5. Aspectes jurídics i criminològics: relació drogues i delinqüència

Fuertes, J.C, Cabrera, J. i De la Gándara, J.J. (2004). *La salud mental en los tribunales*. Madrid: Arán Ediciones.

Garrido, V., Stangeland, P. i Redondo, S. (2001). *Principios de Criminología*. 2ª edición. Valencia: Editorial Tirant lo Blanch.

Lorenzo, P., Ladero, J.M., Leza, J.C. i Lizasoain, I. (2003). *Drogodependencias. Farmacología, patología, psicología, legislación*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

REVISTES CIENTÍFIQUES

- Adiciones
- Addiction
- Addiction Research
- Addictive Behaviors
- Advances in Alcohol and Substance Abuse
- Aggression and violent behavior
- Alcohol
- Alcohol and Alcoholism
- Alcohol and Drug Research
- Alcoholism, Clinical and Experimental Research
- American Journal of Drug and Alcohol Abuse
- Behavioral Sciences and the Law
- British Journal of Addiction
- British Journal of Criminology
- Development and Psychopathology
- Drug and Alcohol Dependence
- International Journal of the Addictions
- Journal of Addictive Diseases
- Journal of Psychoactive Drugs
- Journal of Studies in Alcohol
- Journal of Substance Abuse Treatment
- Psychology and Addictive Behaviors
- Psychopharmacology
- Recent Developments in Alcoholism
- Substance Abuse

LINKS D'INTERÈS

Biblioteques i bases de dades

www.bib.uab.es (Servei de Biblioteques de la UAB: informació sobre biblioteques, bases de dades, etc.)

www.babel.uab.es (Catàleg de la UAB)

www.cbuc.es/ccuc (Catàleg Col·lectiu de las Universitats de Catalunya)

<http://decomate.uab.es/> (Sistema local d'accés a revistes científiques digitals de la Universitat Autònoma de Barcelona)

<http://sumaris.cbuc.es> (Base de dades de sumaris)

Drogues

<http://www.aspb.es/quefem/atenciodroga.htm> (Agència de Salut Pública. Pla d'acció sobre drogues de Barcelona)

<http://www.socidrogalcohol.org/> (Sociedad Científica Española de estudios sobre el alcohol, el alcoholismo y las otras toxicomanías)

<http://www.pnsd.msc.es/> (Plan Nacional sobre Drogas)

<http://www.who.int/es/> (Organización Mundial de la Salud)

<http://www.nida.nih.gov/> (National Institute on Drug Abuse)

<http://www.emcdda.europa.eu/> (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)

Aspectes legals

<http://www.poderjudicial.es/> (Jurisprudència)